

Złeg. 41

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o subwencyonowaniu Zakładu sadowniczego pod Krakowem.

Wysoki Sejmie!

Komitet c. k. towarzystwa rolniczego w Krakowie i towarzystwo ogrodnicze krakowskie rozpoczęły już w r. 1897 starania o założenie w okolicach Krakowa zakładu sadowniczego, któryby mógł dostarczać ludności okolicznej drzewek owocowych pewnych i po niskiej cenie. Wychodzono przytem z założenia, że zakład taki niezbędnym jest dlatego, że Galicya zachodnia dotychczas nie posiada szkółek dobrze i na większą skalę założonych, co jest wielką przeszkodą dla rozwoju krajowego sadownictwa i że nawet w przewidywaniu rozwinięcia się z czasem prywatnej handlowej produkcji drzew owocowych zakład taki jest potrzebnym dla uregulowania tej produkcji i wprowadzenia jej na właściwe tory.

Oprócz produkcji drzewek owocowych zakład ten miałby jeszcze podobne cele co i kraj. zakład sadowniczy w Zaleszczykach a mianowicie utworzenie centrum dla wszelkiej porady, pomocy w sprawach sadowniczych, dotyczących produkcji i handlu owocami oraz przygotowywanie materiału w ludziach na kierowników przyszłych sadów.

Roboty w Zakładzie miałyby być wykonywane przeważnie przez praktykantów rekrutowanych głównie pomiędzy młodzieżą wiejską. Praktykanci byłiby płatni jak zwykli robotnicy ogrodowi a w porze zimowej uczęszczaliby na istniejące już obecnie przy krakowskiem Towarzystwie Ogrodniczem przez Ministerstwo rolnictwa subwencyonowane wieczorne kursa ogrodnicze.

Celem zrealizowania tego zamiaru Komitet i Tow. Ogrodnicze odniosły się do Wys. Sejmu z prośbą o założenie pod Krakowem kraj. Zakładu sadowniczego na mającym się zadzierżawić gruncie a do c. k. Ministerstwa rolnictwa o udzielenie na ten cel odpowiedniej subwencji z funduszków państwowych. Ministerstwo przyrzekło w razie otworzenia Zakładu subwencją roczną w kwocie 6.000 K. Wys. Sejm uchwałą swą z d. 23. marca 1899 polecił Wydziałowi kraj. przeprowadzenie w tej sprawie rokowań z Tow. gospodarskiem w Krakowie, uważając zakładanie sadowniczego ogrodu na gruncie zadzierżawionym za rzecz niewłaściwą oraz celem wyjednania u interesowanych czynników miejscowych przyczynienia się do kosztów takiego Zakładu.

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy uwiadomił Komitet Tow. rolniczego w Krakowie, że tylko zakład odpowiadający warunkom uchwały sejmowej a więc założony na gruncie na własność nabytym, może liczyć na finansowe poparcie kraju i tym celem zalecał wystaranie się wydatniejszego współudziału sił miejscowych jak: Tow. rolniczego i Ogrodniczego, Rady powiatowej i Rady miejskiej. Projekt w ten sposób zmodyfikowany urzeczywistnionym na razie być nie mógł i dopiero w tym roku doszedł do skutku. Tow. Ogrodnicze postanowiszy założyć własny Zakład przy pomocy Wys. Sejmu i Ministerstwa rolnictwa, zajęło się wyszukaniem odpowiedniego terenu pod Zakład a następnie zapewnieniem sobie odpowiednich funduszków na zakupno i urządzenie tego Zakładu. Jedno i drugie wymagało wielkiej pracy i zachodu, trudności jednak zostały szczęśliwie pokonane a projekt i kosztorys urządzenia Zakładu jak również i projekt finansowy przedłożone zostały Wydziałowi kraj. już w roku przeszłym w podaniu o subwencję i pożyczkę, wystosowanem za pośrednictwem Komitetu Tow. rolniczego krakowskiego. Odpowiednią posiadłość pod Zakład sadowniczy znalazło Tow. Ogrodnicze krakowskie tuż pod Krakowem na Prądniku białym. Obszar cały

wynosi 10 morgów i 600⁰□. Gleba lekko-gliniasta, naniesiona z sąsiednich lössów na podłożu przepuszczalnym nadaje się wybornie do kultury ogrodowej i pod szkółki. Budynki są w dobrym stanie, dom mieszkalny drewniany na wysokim podmurowaniu o 6-ciu pokojach, stajnia na 4 konie, także wozownia i stodoła o mурowanych słupach. Cena kupna wynosi 52 000 K.

Tow. Ogrodnicze ma zamiar pokryć cenę kupna:

1. pożyczką hipot. w kasie oszczęd., wynoszącą do 36.000 K na 6% z 32 letnią amortyzacją,

2. pożyczką zaciągniętą u członków Tow. Ogrodniczego, która się będzie naprzód amortyzować dochodami z warzyw.

Mając pewność, że przy umiejętnej i sprężystej gospodarce na takiej posiadłości, oraz pomocy przez pewien przeciąg lat c. k. Ministerstwa rolnictwa i kraju. Zakład taki bez ujemy dla głównego celu t. j. produkcji drzewek owocowych w celu rozprzedaży ich dla ludności uboższej, rentować się musi, zwróciło się Tow. ogrodnicze za pośrednictwem c. k. Komitetu Tow. rolniczego do Wydziału krajowego z prośbą:

1. o udzielenie na rok 1900 bezzwrotnej subwencji w kwocie 1.200 K z funduszu dyspozycyjnego,

2. o udzielenie nisko procentowej pożyczki w kwocie 6.000 K z funduszu przemysłowo-rolniczego, spłacalnej w 6 ciu latach na koszt zagospodarowania Zakładu,

3. o przyznanie Towarzystwu ogrod. subwencji w kwocie 6.000 K na przeciąg lat 6-ciu i wstawienie do preliminarza budżetu kraj. na rok 1901 6.000 K jako pierwszej raty tej subwencji krajowej.

Wydział krajowy, uznając potrzebę i pożyteczność takiego Zakładu, postanowił po zasięgnięciu opinii kraj. Komisji dla spraw rolniczych, przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek udzielenia Tow. Ogrodniczemu Krakowskiemu subwencji w kwocie 6.000 K rocznie na przeciąg lat 6-ciu, począwszy od roku 1901, na założenie Zakładu sadowniczego pod Krakowem i równocześnie wstawił do preliminarza budżetu na rok 1901 jako wydatek nadzwyczajny w rubryce XV. poz. 265, na popieranie celów Tow. Ogrodn. krakowskiego kwotę 6.000 K tytułem pierwszej raty udzielić się mającej subwencji.

Przyznanie subwencji tej uczynił Wydział kraj. zależnym od udzielenia na ten cel równie wysokiej subwencji i na ten sam przeciąg czasu przez c. k. Rząd i od przyjęcia przez Tow. Ogrodn. krakowskie następujących warunków:

1. Zakład sadowniczy krakowski ma być prowadzonym głównie w kierunku produkcji drzewek owocowych i dążyć do podniesienia sadownictwa w zachodniej części kraju przez ujednostajnienie kultury drzew owocowych oraz wprowadzenie nielicznych ale wyborowych odmian, najlepiej przystosowanych do tamtejszych warunków klimatycznych i najodpowiedniejszych dla celów handlowych.

2. Zakład sadowniczy jest własnością Tow. Ogrodniczego krakowskiego i pozostaje pod tegoż zarządem, kontrolowanym jednak będzie przez osobną kuratoryę.

3. Kuratorya ta ma się składać z 3 członków, a to delegata c. k. Rządu, Wydziału krajowego i Tow. rolniczego krakowskiego. Każdy członek kuratoryi mieć będzie zastępcę.

Zadaniem kuratoryi będzie w szczególności:

a) Układanie coroczne na podstawie wniosków zarządu preliminarzy rozchodów i dochodów.

b) Sprawdzanie zamknięć rachunkowych rocznych.

c) Zatwierdzanie planu gospodarskiego oraz ceny drzewek.

d) Kontrolowanie prowadzenia zakładu, tak pod względem technicznym jak i administracyjnym.

e) Mianowanie kierownika Zakładu na wniosek zarządu.

f) Zawieszanie w urzędowaniu kierownika lub całego zarządu Zakładu w razie zlej lub nieopowiedniej gospodarki.

4. Mandat członka kuratoryi ma trwać lat trzy. Kuratorya istnieć będzie trwale, jak długo Zakład ten jest własnością Tow. Ogrodniczego krakowskiego.

5. Tow. Ogrodniczemu krakowskiemu nie przysługuje prawo bez przyzwolenia Wydziału kraj. dalszego obciążenia pożyczkami zakupionego gruntu lub budynków ponad obecny stan.

6. Tow. Ogrodniczemu krakowskiemu nie przysługuje prawo bez upoważnienia Wydziału kraj. sprzedaży lub wydzierżawienia całości lub części Zakładu. W razie zmniejszenia z jakiegokolwiek bądź przyczyny parcel, w pierwotnym planie przeznaczonych na kultury drzewek owocowych, Towarzystwo jest obowiązane najdalej do pół roku przez wydzierżawienie lub dokupno do pierwotnej wielkości je uzupełnić.

7. W razie, gdyby po upływie czasu, przez który c. k. Rząd i Wydział kraj. subwencję płacić się zobowiązali, Zakład ten nie mógł się samodzielnie utrzymać, przysługuje Wydziałowi kraj. prawo objęcia tegoż na rzecz kraju za ryczałtową cenę 52.000 K bez uwzględnienia wszelkich tam uczynionych inwestycji, z której to ceny potrącone będą spłaty amortyzacyjne uiszczone już w latach ubiegłych.

8. Tow. Ogrodnicze krakowskie obowiązaniem będzie jedną trzecią część rocznej produkcji drzewek z uformowanymi koronami odsprzedawać Wydziałowi krajowemu lub Instytucyom publicznym po własnych kosztach produkcji z doliczeniem 10% ponad te koszty, o ile Wydział kraj. w każdym roku tego żądać będzie.

Na warunki powyższe Tow. Ogrodnicze krakowskie zgodziło się a Wydział krajowy wobec już rozpoczętych w zakładzie robót oraz potrzeby nominacji kierownika, wyznaczył z ramienia swojego kuratorem Dr. Gustawa Romera, posła na Sejm kraj. i tegoż zastępcą Stanisława Chrząszczewskiego, nadziżyniera biura melioracyjnego.

W celu ułatwienia i przyspieszenia pierwszych robót Wydział kraj. przychylił się w części do prośby Tow. Ogrodniczego i udzielił temuż 3% pożyczkę w kwocie 6.000 K z funduszu na popieranie przemysłu rolniczego, spłacalnej w 6 rocznych ratach.

Na podstawie powyższych motywów, tudzież uznając potrzebę i pożytek dla kraju założenia zakładu sadowniczego pod Krakowem, uprasza Wydział krajowy:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm przyznaje Towarzystwu ogrodniczemu w Krakowie subwencję w kwocie 6.000 K rocznie na przeciąg sześciu lat, począwszy od r. 1901, na założenie zakładu sadowniczego pod Krakowem na warunkach przez Wydział, krajowy ustanowionych, z zastrzeżeniem, że c. k. Rząd przyzna równie wysoką subwencję i na ten sam przeciąg czasu.

2. Na pokrycie wydatku tego wstawia się do Rubr. XV. wydatków budżetu krajowego na r. 1901 kwotę 6.000 K tytułem pierwszej raty i upoważnia się Wydział kraj. do preliminowania w budżetach krajowych następnych pięciu lat tej samej kwoty jako subwencji na pokrycie dalszych kosztów założenia tego zakładu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

